

RETNINGSLINJER FOR LOKALT GITT MUNTLLIG EKSAMEN I Fosenregionen

Gjeldende fra 1. januar 2020

Innhold

Forord	3
Målet med lokalt gitt eksamen	4
Før eksamen	4
Skoleeiers ansvar	4
Rektors ansvar	4
Faglærers ansvar	5
Fagrapport	6
Eksamensoppgaven.....	6
14 dager før eksamen	7
Faglærer og sensors samarbeid før eksamen.....	7
48 timer før eksamen – melding om fag	8
24 timer før eksamen – forberedelsedelen	8
Særskilt tilrettelegging	8
Lyttemateriell i engelsk og fremmedspråk.....	9
Under eksamen	9
Presentasjon og fagsamtale.....	9
Hjelpemidler.....	9
Bortvisning fra eksamen	10
Fravær på eksamen.....	10
Avlyst eksamen.....	10
Etter eksamen	11
Vurdering	11
Kvalitetssikring og etterarbeid	11
Klage på muntlig eksamen.....	11
Evaluering av eksamensgjennomføringen	12

Forord

Utdanningsdirektoratet anbefaler at skoleeier lager retningslinjer for gjennomføring av lokalt gitte eksamener. Gjeldende retningslinjer skal sikre forutsigbarhet, tydeliggjøre forventninger og gi en felles forståelse for ansvar og rammer for eksamenssituasjonen.

Disse retningslinjene er laget på grunnlag av [Forskrift til opplæringsloven §3-29](#) og § 3-31 ut fra [Opplæringslovens § 13-10](#) krav om at kommunen som skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven blir oppfylte.

Retningslinjene er skrevet i tråd med [Regler for muntlig eksamen](#) (Udir.no) og [Lokalt gitt muntlig eksamen Udir-2-2014](#).

Retningslinjene gjelder for kommunene Indre Fosen, Osen, Ørland og Åfjord og er vedtatt av Oppvekstforum Fosen.

Retningslinjene må sees i sammenheng med årlig tidsplan for gjennomføring av lokalt gitt eksamen på Fosen.

Gjeldende fra 01.01.2020

Målet med lokalt gitt eksamen

Målet med lokalt gitt eksamen er å gi elevene mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Forberedelse og gjennomføring av eksamen må derfor legges til rette for at elevene får vise forståelse for begreper, metoder og sammenhenger i faget.

Begrepsavklaringer:

Lokalt gitt eksamen: Heretter kalt muntlig eksamen

Intern sensor: Heretter kalt faglærer

Ekstern sensor: Heretter kalt sensor

Før eksamen

Skoleeiers ansvar

Muntlig eksamen er skoleeiers ansvar. De lokale retningslinjene gjeldende for kommunene i fosenregionen skal bidra til å sikre forutsigbarhet, tydeliggjøre forventninger og gi en felles forståelse for ansvar og rammer for eksamenssituasjonen.

I tillegg til retningslinjene samarbeider skoleeierne på Fosen om:

- Tidsplan for gjennomføring av eksamen i grunnskolene på Fosen
- Tilgang på og koordinering av sensorer på tvers av kommunene
- Årlig samling for faglærere og sensorer
- Felles mal «Melding om bruk av ekstern sensor».
- Felles honorarskjema for sensor
- Felles årlig evaluering av eksamensgjennomføringen

Rektors ansvar

Rektor har ansvar for gjennomføringen av muntlig eksamen på den enkelte skole. Dette innebærer:

- Å sørge for at alle faglærere på 10. trinn er godt kjent med de lokale retningslinjene for muntlig eksamen.
- Å sørge for at elevene er kjent med tidsplan, rammer og regler for muntlig eksamen (herunder de lokale retningslinjene), og at foresatte og elever har fått informasjon om reglene for klagerett knyttet til muntlig eksamen.

At skolen følger felles regional tidsplan for årets eksamen, og sørger for at det utarbeides en tidsplan for gjennomføring på egen skole.

At skolen avgir like mange sensorer som de selv har behov for.

Trekk av eksamensfag og elever i samarbeid med skoleeier.

NB! Maks 10 elever pr. eksamensparti.

Å sende «Melding om bruk av ekstern sensor» på epost til rektor ved skolen der sensor arbeider iht tidsplan for eksamen.

At faglærere ved egen skole og lærere som skal ha sensoroppdrag på andre skoler får beskjed 14 dager før eksamensdagen om hvilket fag de skal sensurere i og hvor mange elever som er satt opp i eksamenspartiet. (Hvis dato for å gi beskjed havner på en helligdag, kan lærerne få informasjon dagen før).

Å sikre at faglærer er i dialog med sensor som forberedelse til eksamensgjennomføringen.

Å sørge for at så mange faglærere/sensorer som mulig deltar på den årlige samlingen som regionkonsulenten arrangerer med fokus på muntlig eksamen. Dette er en viktig samling for å bygge tolkningsfelleskapet blant lærerne på Fosen.

Spørsmål som ikke er omtalt i dette reglementet, eller som er knyttet til skolens egne rutiner, avklares av rektor.

Faglærers ansvar

Faglærer har ansvar for å legge til rette for at elevene får en så god eksamensgjennomføring som mulig. Dette innebærer blant annet:

Å følge gjeldende retningslinjer for muntlig eksamen på Fosen

Å delta på årlig samling for faglærere og sensorer så fremt det er mulig.

At elevene så tidlig som mulig, og senest ved oppstart av tiende skoleår gjøres kjent med rammene for muntlig eksamen.

Å utarbeide forslag til eksamensoppgaver som drøftes med sensor.

Utarbeide en fagrapport (årsplan) som elevene gjøres kjent med og som sendes til sensor.

Å ta kontakt med sensor så snart kontaktinformasjon er videreformidlet av rektor.

Å gi elevene mulighet til å gjøre seg erfaringer med eksamenssituasjonen i forkant av selve eksamen, for eksempel ved å gjennomføre en prøveeksamen.

Fagrapport

Det er kompetansemålene i faget som danner grunnlaget for eksamen. Faglærer har ansvar for å utarbeide en fagrapport (årsplan). Rapporten skal beskrive de emner, temaer, arbeidsmåter, vurderingskriterier, prosjekter eller lignende som det har vært arbeidet med for å nå fagets kompetansemål, med særlig vekt på 10. skoleår.

Faglærer sender fagrapporten til sensor så snart han/hun har fått kontaktinformasjon fra rektor, 14 dager før eksamen. *Elevene må være kjent med hva som står i fagrapporten i god tid før eksamen.*

Eksamensoppgaven

Eksamen skal være i samsvar med læreplanverket. Eksamensoppgaven skal angi et tema og/eller en problemstilling som eleven skal ta utgangspunkt i for å lage sin egen presentasjon.

Muntlig eksamen skal ikke organiseres på en slik måte at eleven bare prøves i en liten del av læreplanen for faget. Dette har konsekvenser blant annet for formuleringen av tema/problemstilling til forberedelsedelen og de spørsmål som stilles under selve eksamineringen.

Eksamensoppgaven må være såpass åpen at eleven kan ta egne valg for innhold og form, og formulert på en måte som legger til rette for at eleven kan få vist sin samlede kompetanse i faget.

Dette betyr at:

- Temaet/Problemstillingen må være tilstrekkelig omfattende til at det være naturlig å trekke inn flere deler av læreplanen under selve eksamineringen.
- Elevens presentasjon skal være innledningen til eksamineringen og ikke vare mer enn inntil 10 minutter.
- I tillegg til elevens presentasjon skal eksamineringen bestå av spørsmål/samtale knyttet det temaet/problemstillingen som eleven har presentert.

Elevene skal være kjent med og ha arbeidet med eksamensliknende oppgaver før selve eksamen.

Eksamensoppgaven er:

Tema/problemstilling som elevene skal presentere, **og** spørsmålene eller problemstillingene som vil trekkes inn i eksamineringen etter elevens presentasjon.

NB! Faglærer skal drøfte eksamensoppgaven og plan for gjennomføringen med den eksterne sensoren i forkant av eksamen.

14 dager før eksamen

Rektor informerer faglærere om:

- hvilket fag de skal sensurere i og hvor mange elever de har i hvert eksamensparti.
- hvem som skal være ekstern sensor (videreformidle kontaktinformasjon)

Som hovedregel skal faglærer ikke vite hvilke elever som er i sitt eksamensparti før dette kunngjøres for elevene.

I tillegg skal rektor informere lærere som skal være eksterne sensorer om hvilken skole de skal til, dato, hvilket fag de skal sensurere i og hvem som er faglærer.

Faglærer og sensors samarbeid før eksamen

Faglærer har ansvar for å ta kontakt med sensor så snart som mulig når eksamensfaget er gjort kjent av rektor.

Dersom sensor ikke blir kontaktet av faglærer innen rimelig tid, må sensor selv ta kontakt med faglærer eller rektor på eksamensskolen.

Perioden frem til eksamen skal brukes til å samarbeide om og ferdigstille eksamensoppgaver og vurderingskriterier som skal benyttes under eksamen. Hvis sensor ønsker å foreslå endringer, må faglærer ha beskjed om dette så raskt som mulig og senest to virkedager før melding om eksamensfag gis til elevene.

Faglærer og sensor skal sammen påse at eksamensoppgaver og vurderingskriterier sikrer at eksamen er i samsvar med læreplanverket og forskrift til [opplæringsloven §3-29](#).

Ved uenighet om tema/problemstilling og oppgaver, er det etter dialog og drøfting, sensor som avgjør. *Men, elevene har rett til en eksamenssituasjon som tar utgangspunkt i kjent fagopplæring. Fagrapporten må derfor ha størst betydning i utfallet av en uenighet.*

Ved eksamen skal den ene sensoren være eksaminator. Dette er normalt faglæreren. Sensor skal ha mulighet til å delta i fagsamtalen. Faglærer og sensor må i forkant avklare på hvilken måte sensor skal delta i fagsamtalen.

Om sensor og faglærer

Lokalt gitt eksamen skal vurderes av to sensorer. Den eksterne sensoren er en person som ikke arbeider ved den skolen som eksamenen gjennomføres ved. Det er ikke et krav at den eksterne sensoren arbeider hos en annen skoleeier.

Det vanligste er at den andre sensoren er faglæreren til eleven. Faglæreren har imidlertid ikke rett til å være sensor, og skoleeier/skolen kan derfor velge å bruke en annen enn faglæreren som den andre sensoren.

Dersom den eksterne og den interne sensoren (faglæreren) er uenige om karakteren, er det den eksterne sensoren som avgjør karakteren.

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/eksamen/Udir-2-2014/Grunnskolen/Merknader/>

48 timer før eksamen – melding om fag

Eleven får vite hvilket fag hun/han er kommet opp i.

Helgedager og helligdager telles ikke med.

Det er viktig at elevene blir gitt tilgang til fagrapport og annet materiell de evt. har behov for.

24 timer før eksamen – forberedelsesdelen

Forberedelsesdelen for eleven begynner 24 timer før eksamen starter. Eleven skal trekke et tema og/eller en problemstilling. Ut fra oppgaven skal eleven forberede en presentasjon som skal være utgangspunkt for fagsamtalen. Denne bør ikke utgjøre mer enn 1/3 av eksamenstiden.

Forberedelsesdagen er en *obligatorisk skoledag*, og elevene har rett på et pedagogisk tilbud. Det betyr at eleven skal møte på skolen og ha tilgang på veiledning fra en lærer. Det er ikke et krav at læreren må være elevens faglærer. Forberedelsen skal hjelpe eleven til å se sammenhengen mellom temaet/problemstillingen for eksamen – og læreplanen i faget.

Alle hjelpemidler er tillatt i forberedelsestiden. Skolen skal stille nødvendig utstyr til disposisjon.

Særskilt tilrettelegging

Elever med behov for særskilt tilrettelegging av eksamen skal få lagt forholdene til rette slik at de kan få vist kompetansen sin ut fra kompetansemålene i fag i læreplanverket. For utfyllende informasjon om vilkår og prosedyrer for særskilt tilrettelegging, se: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/spesialundervisning/retten/2.8/>

Lyttemateriell i engelsk og fremmedspråk

Til muntlig eksamen kan lytteforståelse vurderes på ulike måter, for eksempel gjennom interaksjon under eksamineringen og ved bruk av ulikt lytttemateriell.

Dersom skolen velger å bruke lytttemateriell til muntlig eksamen, skal dette være en del av forberedelsesmateriellet som elevene får 24 timer før eksamen, og/eller inngå i de 30 minuttene kandidaten har til rådighet. En lytteprøve skal ikke gis i tillegg til gjennomføringen av eksamen, f.eks. 30 minutter før eksamen starter.

Under eksamen

Presentasjon og fagsamtale

Gjennomføringen av lokalt gitt muntlig eksamen kan vare inntil 30 minutter for hver elev.

- Elevene kan gå opp til eksamen enkeltvis, i par eller i grupper. Hver elev vurderes individuelt.
- Gjennomføringen starter med elevens presentasjon, hvor elevens valg av innhold og form er utgangspunkt for fagsamtalen. Presentasjonen skal ikke vare lenger enn 10 minutter.
- Målet med presentasjonen og fagsamtalen er at eleven skal få anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Sensorene må derfor stille spørsmål som gir eleven anledning til å vise bredest mulig kompetanse i faget, jfr avsnitt om eksamensoppgaven.
- En eksamen som bare prøver noen kompetansemål, vil være i strid med prinsippet om at eleven skal få mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. *Sensorene skal lete etter den kompetansen eleven har, og ikke lete etter det eleven ikke kan.*

Hjelpemidler

Det eneste hjelpemidlet eleven kan ha med på eksamen, er egne notater knyttet til den forberedte presentasjonen. Notatene inkluderer relevante hjelpemidler eller verktøy for å holde presentasjonen. Ulike hjelpemidler kan være relevante i ulike fag.

Dersom eleven har behov for å ta med bilder, grafer, lovverk eller liknende, regnes dette som elevens notater og er tillatte hjelpemidler som eleven selv har valgt ut for å kunne vise kompetansen sin.

Bortvisning fra eksamen

Elever som hindrer eller forstyrrer gjennomføringen av eksamen kan vises bort, dersom bortvisning er en sanksjon i skolens ordensreglement. Eleven skal ha en advarsel før han eller hun bortvises. Bortvisning skal avgjøres av rektor og er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen. Eleven skal gis mulighet til å uttale seg for rektor før det eventuelt fattes enkeltvedtak om bortvisning.

Dersom en elev blir bortvist som følge av at eleven på en eller annen måte hindrer eller forstyrrer gjennomføringen av eksamen, er det ikke noe vurderingsgrunnlag for eksamen. Det skal da føres «Ikke vurderingsgrunnlag» (IV) i rubrikken for eksamenskarakter på vitnemålet.

Fravær på eksamen

Forberedelsen er en del av eksamen, og elever som har dokumentert fravær på forberedelsesdagen har automatisk dokumentert fravær fra eksamensdagen. Elever som ønsker å delta på eksamen selv om de har dokumentert fravær på forberedelsesdagen, skal ikke hindres i dette. Elever som har udokumentert fravær på forberedelsesdagen, må møte på eksamen.

Hvis eleven ikke møter til eksamen, samme hva grunnen er, føres «Ikke møtt» (IM) i rubrikken for eksamenskarakter på vitnemålet. Videre føres fastsatt eksamensform i rubrikken for eksamensform.

«Dokumentert fravær» skal brukes for elever som har dokumentert fravær. Eleven må legge frem legeerklæring for at fravær som skyldes sykdom på eksamen skal anses dokumentert.

«Eksamen ikke avlagt» skal brukes for elever som ikke har dokumentert fravær.

Avlyst eksamen

Eksamen kan bare avlyses som følge av force majeure. Force majeure er en hendelse utenfor skolens, skoleeierens og elevens kontroll, som ikke kan forutses og som det ikke kan forventes at skolen, skoleeieren eller eleven overvinner eller avverger virkningene av. Eksempler på force majeure er streik, naturkatastrofer eller sykdom hos sensor kort tid før eksamen.

Dersom eksamen er avlyst, skal det føres en stiplet linje i rubrikken for eksamenskarakter. Videre føres det fastsatt eksamensform i rubrikken for eksamensform og «Eksamen avlyst, jf. vedlegg». Årsaken til at eksamen ikke er avholdt, skal legges ved i et vedlegg til vitnemålet.

Se [Utdanningsdirektoratets veiledning](#) for eksempler på hvordan vitnemålet skal føres ved slike hendelser som nevnt i avsnittene ovenfor.

Etter eksamen

Vurdering

- Grunnlaget for vurderingen er kompetansemålene i læreplanen og vurderingskriteriene som sensorene har utarbeidet, jfr. [Forskrift til opplæringsloven §3-25](#)
- Forberedelsedelen inngår ikke i det som skal vurderes. Hjelpemidler eleven velger å benytte seg av i eksamenslokalet, skal ikke vurderes. *Men – den faglige kompetansen eleven viser gjennom måten temaet/problemstillingen presenteres på, er også en del av vurderingsgrunnlaget av elevens samlede kompetanse.*
- Karakteren skal settes på individuelt grunnlag, og når sensorene har diskutert seg frem til karakter, skal eleven umiddelbart få vite karakteren.
- Hvis faglærer og sensor er uenige om karakteren, er det sensor som bestemmer.
- Faglærer og sensor fyller ut et skjema med informasjon om dato, fag, navn på elever og karakterer som underskrives av rektor, faglærer og sensor.

Kvalitetssikring og etterarbeid

Dokumentasjon: Sensorene gjør notater angående gjennomføring og elevsvar under eksamen. Notatene må oppbevares i inntil 1 år. Disse notatene kan bli etterspurt i forbindelse med klage.

Klage på muntlig eksamen

Eleven har rett til å klage på formelle feil som har hatt noe å si for eksamensresultatet, jfr. [Kapittel 5 i forskrift til opplæringsloven](#). Formelle feil kan for eksempel være for sen beskjed om fag, at sensor opptre på en slik måte at det hindrer eleven i å vise sin kompetanse i faget eller at sensor legger vekt på for eksempel innsats. Ved muntlig eksamen er det ikke anledning til å klage på karakteren. Ved spørsmål om klage, har skolen ansvar for å veilede eleven.

- Elevene og foresatte skal få informasjon om klageretten i forkant av eksamen.
- Skolen skal motta skriftlig klage fra eleven som fremmer klagen. Fristen for å klage på vedtak som gjeld eksamenskarakterer er 10 dager.
- Rektor skal innhente uttalelse fra faglærer og sensor, og sender disse sammen med klagen og sin egen uttalelse til klageinstansen som er Fylkesmannen i Trøndelag, utdanningsavdelingen. Det er viktig at uttalelsene gir et godt og beskrivende bilde av eksamenssituasjonen, og at det blir svar på det eleven klager på. Eleven skal ha kopi av disse uttalelsene.
- Fylkesmannens avgjørelse er endelig og kan ikke klages på.
- Dersom eleven får medhold i en klage, blir eksamenskarakteren annullert. Eleven kan velge om hun eller han vil gå opp til ny muntlig eksamen, med ny sensor. Eleven skal få melding om faget med samme frist som ved ordinær prøve.
- Fører klagebehandlingen til endring av vitnemålet, skal det skrives et nytt, og tidligere vitnemål skal leveres tilbake.

Evaluering av eksamensgjennomføringen

Rektor har ansvar for at skolen bidrar til evaluering av eksamen. Regionkonsulenten sender ut et evalueringsskjema som skal returneres og behandles i møte for oppvekstsjefene. Dette vil gi nødvendig informasjon for at den enkelte skole eller kommune skal kunne iverksette eventuelle forbedringstiltak.